

MEGHÍVÓ

Az MTA BTK Irodalomtudományi Intézetének Reneszánsz Osztálya, a régi magyar irodalomtörténeti oktató- és kutatóhelyekkel közösen tisztelettel meghívja Önt 2017. december 19-én, kedden délután 4 órakor kezdődő vitaülésére:

NAGY LEVENTE: Az Újszövetség és a Zsoltárkönyv román fordítása a kálvinista–pravoszláv hitviták kontextusában a 17. század közepén

Együttal tájékoztatom a Rebakucs tág kutatóközösségének tagjait az intézeti Reneszánsz Osztály elmúlt egy hónapjának néhány eseményéről. (1) A Reneszánsz Osztály társszervezőként részt vett a III. Neolatin Konferencia előkészítésében, amelyet Debrecenben, épp ezekben a napokban, december 7–9. között rendezünk meg. A részletes program az előadások rezüméivel együtt a <http://klasszika.hu/2017/11/28/iii-neolatin-konferencia-debrecen-2017-december-7-9/> honlapon elérhető. (2) Novemberben megjelent Tóth Zsombor kollégánk *A kora újkori könyv antropológiája: Kézírtos nyilvánosság Cserei Mihály (1667–1756) írás- és szöveghasználatában* (Bp., reciti, 2017, Irodalomtörténeti füzetek, 178) című tanulmánykötete. (3) Osztályunk munkatársa és az Irodalomtudományi Intézet tudományos titkára, Szilágyi Emőke szervezi a 2018. január 15-én, rangos nemzetközi részvétellel, Oláh Miklós halálának 450. évfordulója alkalmából megrendezésre kerülő workshopot. (4) 2018 márciusában az osztály negyedik alkalommal rendezi meg *Az értelmezés hatalma* című módszertani konferenciát, amelynek ezúttal a kontextus lesz a témája.

Szívélyes üdvözlettel,
Kecskeméti Gábor
igazgató

Az előadás rezüméje:

A 16. századi reformátorok (Melanchthon, Martin Crusius, David Chytraeus) által kezdeményezett és kudarcba fulladt protestáns–görögkeleti párbeszéd a 17. század első felében a „kálvinista pátriárkának”, Kirill Lukarisznak (1572–1638) köszönhetően új lendületet kapott. Úgy Lukarisznak, mint tanítványainak (pl. Zakariosz Gerganosz, megh. 1631) magyar vonatkozású kapcsolatai (pl. Lukarisz levelezése Alsteddel, Bisterfelddel; Zvonarics István magyar nyelvű üdvözlőverse Gerganoszhoz stb.) szinte teljesen ismeretlenek a magyar szakirodalomban. Ezek feltérképezése már csak azért is fontos, mert a korabeli protestáns–görögkeleti viszony nemzetközi kontextusa felől értelmezve a 17. század közepén megjelent erdélyi román kálvinista kiadványokról is gazdagíthatjuk eddigi ismereteinket.

Lukarisznak az 1629-ben latinul, majd 1633-ban görögül is kiadott kálvinista katekizmusát ugyan nem használták fel az erdélyi prédikátorok (pl. Geleji Katona István) a románok reformálása érdekében (még románra se fordították le), de a katekizmus által kiváltott hitvita Erdélybe is begyűrűzött. Előadásomban e hitvita eddig ismeretlen szövegeinek bemutatása mellett, a hitvita kontextusában megjelenő, a román reformáció két reprezentatív kiadványának, a gyulafehérvári Újszövetségnek (1648) és Zsoltárkönyvnek (1651) a keletkezéséről szeretnék új adatokat hozni. Az újabb kutatások fényében immár pontosan megállapítható a román Újszövetség alapforrásául szolgáló Biblia-kiadás; azonosítható a szöveget végleges formába öntő korrektorok és sajtó alá rendezők személye; eldönthető, hogy milyen mértékben vettek részt a gyulafehérvári kollégium tanárai és diákjai a fordításban; ahogy az is kideríthető, hogy ki az Újszövetség egyes könyvei és fejezetei elé írt, erőteljes kálvinista szellemiséget tükröző bevezetők szerzője.

NAGY LEVENTE az ELTE BTK Román Filológiai Tanszék vezetője. Kutatási területe: magyar–román irodalmi és kulturális kapcsolatok a 16–18. században, Zrínyi Miklós kapcsolatai Erdéllyel, Luigi Ferdinando Marsigli és a Kárpát-medencei népek, 17. századi erdélyi önéletírók.